

Poľnohospodárstvo v SR

Autor referátu: [fetamin](#)

V roku 1998 prispelo odvetvie poľnohospodárstva k tvorbe hrubého domáceho produktu 4,2 %, čo predstavovalo medziročný pokles o 0,2 percentuálneho bodu. Od roku 1995 zaznamenal tento ukazovateľ pokles o 17,6 %.

Tržby za predaj poľnohospodárskych výrobkov dosiahli hodnotu 34,6 mld. Sk v bežných cenách, teda medziročne poklesli o 2,5 % (v tom tržby za rastlinné výrobky boli nižšie o 12,3 % a za živočíšne vyššie o 3,1 %). Tendencie rastu tržieb v rokoch 1995 – 1997 sa v minulom roku zastavili predovšetkým na prebytkových bilanciách obilnín na domacom i na zahraničnom trhu. Nadväzne na to došlo k výraznému medziročnému poklesu nákupných cien najmä kľúčových obilnín (pšenice o 9,4 %, kukurice o 16,4 %), nakoľko živočíšna výroba nedokázala absorbovať ich ponuku vo výrobe kľúčových zmesí. Negatívne v tomto smere pôsobil aj nedostatok zdrojov na štátne intervenčné nákupy (nízka likvidita Štátneho fondu trhovej regulácie SR) a obmedzenia v oblasti licenčnej politiky. Minimálna garantovaná cena potravinárskej pšenice (4 200 Sk/t) sa stala ekonomicky neudržateľná aj vplyvom zvýšeného dovozu dotovanej pšenice z Maďarska (dovoz obmedzený opatreniami vlády SR). Nepriaznivé klimatické podmienky spôsobili pokles objemu a kvality produkcie i ďalších plodín, ktoré predtým pozitívne ovplyvňovali vývoj tržieb v odvetví (cukrová repa, repka olejná a iné). Realizáciu produkcie komplikovali aj iné faktory, najmä nízka úroveň zmluvných vzťahov (predovšetkým vo vertikále obilnín), nedodržiavanie Zákona o poľnohospodárstve (14-denná lehota platieb za dodané komodity), ako i nepružné zavádzanie nového spôsobu financovania podľa Zákona č. 144/1998 Z.z. o skladiskových a tovarových záložných listoch (účinnosť od 1.6.1998). Určitým podielom na znížení tržieb participovala aj časť produkcie, ktorá zostala nerealizovaná v zásobách poľnohospodárskej prvovýroby. V živočíšnej výrobe bol hmotný pokles predaja jatočných zvierat do spracovateľského priemyslu (medziročne o 8,1 %) kompenzovaný rastom nákupných cien najmä hovädzieho dobytku (o 3,9 %), ale tiež ošípaných (o 2,7 %), kde vyšší očakávaný rast cien (najmä v závere roka) bol tlmený importom bravčového mäsa s proexportnou podporou. Priestor na zvýšený dovoz bravčového mäsa vytvorila aj absencia zmluvných vzťahov medzi producentmi a spracovateľmi. Spotrebiteľské ceny mäsa a výrobkov z neho v obchodnej sieti však do konca roka významnejšie neklesli. Vývoj cien vo vertikále potravín bol jednoznačne v neprospech nákupných cien poľnohospodárskych výrobkov, ktoré medziročne v priemere poklesli o 0,3 %, pričom ceny potravinárskeho priemyslu vzrástli o 3,4 % a spotrebiteľské ceny potravín a nápojov o 5,8 %. Ceny vstupov do poľnohospodárstva pritom vzrástli o 4,1 %. Najdynamickejší rast cien v rámci potravinovej vertikály od roku 1995 bol zaznamenaný v potravinárskom priemysle (o 14,4 %), ktorý premieťa aj nízku využiteľnosť spracovateľských kapacít. V zahraničnoobchodnej bilancii agropotravinárskeho sektora bolo pasívne saldo vo výške 15,8 mld. Sk medziročne vyššie o 1,6 mld. Sk a predstavovalo 19,5 % celkového pasívneho salda za SR. Na uvedenej expanzii pasívneho salda participovalo predovšetkým mäso a výrobky z neho, vrátane živých zvierat, vo výške 1,1 mld. Sk. V minulom roku sa tu výrazne prejavil vplyv vývoja na zahraničných trhoch (poruchy a ruskom a ázijských trhoch a vysoká podpora exportu bravčového mäsa v krajinách EÚ sa premietli aj na náš trh s jatočnými ošípanými), ako aj na spoločnom trhu v rámci colnej únie (viac ako 63 % dovozu bravčového mäsa sa realizovalo z ČR). V komoditnej štruktúre bolo zaznamenané medziročné zlepšenie salda obchodnej bilancie iba v dvoch položkách, a to obilniny a výrobky z nich o 2,0 mld. Sk (vzrast exportu o 1,1 mld. Sk, pokles importu o 0,9 mld. Sk) a cukor a výrobky z neho o 0,4 mld. Sk (export bol vyšší o 0,5 mld. Sk a import o 0,1 mld. Sk). Zvýšený export sa realizoval predovšetkým za účelom zníženia nadmerných zásob obilnín a cukru na domacom trhu. To však nestačilo kompenzovať nárast pasívneho salda obchodnej bilancie ostatných agropotravinárskych komodít. Pri pretrvávajúcej nízkej konkurencieschopnosti agropotravinárskeho sektora zvyšoval sa okrem iného dovoz aj takých finálnych produktov, na výrobu ktorých máme vhodné výrobné podmienky (mliečne a cukrárske výrobky, margaríny, tuky, oleje, tabakové výrobky a iné). Riešenie problematiky ochrany vnútorného trhu i výrobcov pri rešpektovaní pravidiel vyplývajúcich z medzinárodných dohôd (WTO, colnej únie s ČR a CEFTA) je stále aktuálnym problémom tohoto sektora. Trend znižovania stratovosti poľnohospodárstva v rokoch 1995 – 1997 sa v roku 1998 zastavil v dôsledku toho, že pokles výnosov (index 93,8) bol rýchlejší ako nákladov (index 94,8). Podľa štatistických údajov predstavoval hospodársky výsledok poľnohospodárstva (podnikov s počtom pracovníkov 20 a viac a príspevkových organizácií) stratu vo výške 1,6 mld. Sk, teda o 0,6 mld. Sk viac ako v predchádzajúcom roku. Z celkového sledovaného súboru 4 536 poľnohospodárskych podnikov bolo stratových 2 673, t.j. 58,9 %. Naďalej sa prejavoval problém likvidity a platobnej disciplíny. Záväzky boli 2,2-krát vyššie ako pohľadávky, čo signalizuje pretrvávajúcu prvotnú platobnú neschopnosť. V rámci modernizácie a technickej inovácie odvetvia negatívne pôsobil pokles investičnej aktivity o 18,3 % (investície do strojov a zariadení boli nižšie až o 33,1 %). Bankové úvery v poľnohospodárstve (vrátane poľovníctva a rybolovu) vo výške 15,5 mld. Sk zaznamenali medziročný pokles o 2 mld. Sk (index 88,6). Podiel klasifikovaných pohľadávok na celkových úveroch do poľnohospodárstva predstavoval 11,3 mld. Sk, t.j. až 72,9 %. Ročný limit úveru na

reeskont poľnohospodárskych zmeniek, stanovený NBS vo výške 3,0 mld.Sk, bol k 31.12.1998 vyčerpaný len na 48,5 %, čo bolo 1 455 mil.Sk.

www.euroekonom.sk